

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KANTON SARAJEVO
Kantonalna javna ustanova „Porodično savjetovalište”**

**IZVJEŠTAJ O POSLOVANJU
(Izvještaj o radu sa Izvještajem o finansijskom poslovanju)**

**KJU „PORODIČNO SAVJETOVALIŠTE“
ZA 2019. GODINU**

Sarajevo, mart 2020. godine

I UVODNI DIO

Izvještaj o poslovanju Kantonalne javne ustanove „Porodično savjetovalište“ za 2019. godinu obuhvata pregled aktivnosti koje je ova Ustanova realizirala u periodu od 01.01.2019. do 31.12.2019. godine, kao i pregled utroška finansijskih sredstava odobrenih za KJU „Porodično savjetovalište“ u okviru Budžeta Kantona Sarajevo za 2019. godinu.

Sve aktivnosti koje su opisane u tekstu koji slijedi izvršene su u skladu sa Programom rada Ustanove za 2019. godinu. Također, navedeni su i poslovi koji nisu obuhvaćeni Programom rada ali ulaze u okvir djelovanja ove Ustanove i realizirani su prema ukazanim potrebama, u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima koji tretiraju poslovanje ove Ustanove.

Poslovi primarne prevencije

Kantonalna javna ustanova „Porodično savjetovalište“ je u 2019. godini nastavila da obavlja aktivnosti primarne odnosno univerzalne i selektivne prevencije u nastojanju da odgovori na aktuelne psihosocijalne potrebe i probleme građana u Kantonu Sarajevo.

Preventivne aktivnosti realizirane su u funkciji harmoniziranja porodičnih odnosa i sprječavanja nastanka i suzbijanja sociopsiholoških problema i poteškoća. Aktivnosti su osmišljene da odgovore na sve stresne situacije, a istima je obuhvaćena cijela porodica i njeni članovi, od najranijeg uzrasta do osoba starije životne dobi, kao i različite kategorije korisnika socijalne zaštite (djeca bez roditeljskog staranja, odgojno zanemarena djeca, djeca čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, osobe sa invaliditetom i osobe ometene u fizičkom ili psihičkom razvoju te stare osobe bez porodičnog staranja).

Savjetodavno-terapeutski rad (sekundarana prevencija)

Kao strukturiran proces, savjetodavno-terapeutski rad u izvještajnom periodu bio je usmjeren na promjenu interakcija porodičnog sistema, a odvijao se u profesionalnom odnosu savjetnika-terapeuta i korisnika usluga. Ove usluge su pružene svim osobama koje su imale poteškoće i probleme na planu individualnog funkcioniranja ili u odnosu sa drugima, a koje su motivirane da postignu promjene kroz savjetodavno-terapeutski tretman.

Kao i prethodnih godina, Savjetovalište je obavljalo svoje poslove poštujući etičke principe u ovoj oblasti, a prvenstveno princip **povjerljivosti podataka** vezanih za korisnika i sadržaj tretmana, te **princip dobrovoljnosti** za uključivanje u tretman.

Savjetodavno-terapeutske usluge pružane su kroz individualni, dijadni/partnerski i porodični oblik rada što je ovisilo o prezentiranom problemu, fokusiranoj problematici i očekivanjima korisnika od tretmana, utvrđenog cilja tretmana, te broja članova porodičnog sistema koji su bili obuhvaćeni savjetodavno-terapeutskim uslugama. Funkcija savjetodavno-terapeutskog rada sa korisnicima usluga, i tokom 2019. godine, bila je harmoniziranje porodičnih i bračnih odnosa, sprječavanje i suzbijanje sociopsiholoških problema i poteškoća, te promjena uvjerenja kod djece, mladih kao i korisnika koji pripadaju drugim dobnim skupinama.

II NORMATIVNI DIO

2.1.

- a) **Naziv materijala:** Pravila o izmjeni i dopuni Pravila Kantonalne javne ustanove „Porodično savjetovalište“.
- b) **Nosilac izrade:** KJU „Porodično savjetovalište“- direktor.
- c) **Razmatra i donosi:** Upravni odbor KJU „Porodično savjetovalište“, Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice.
- d) **Kratak sadržaj materijala:** Budući da je ukazana potreba usklađivanja Pravila KJU „Porodično savjetovalište“ sa novim Pravilnikom o vrsti stručne spreme i proceduri izbora i imenovanja direktora javnih ustanova iz oblasti socijalne zaštite („Službeni novine Kantona Sarajevo“, broj 49/18 i 22/19), VD Upravni odbor KJU „Porodično savjetovalište“ je na sjednici održanoj dana 08.07.2019., na osnovu člana 27. stav 1. alineja 1., a u vezi sa članom 37. stav 1. Zakona o ustanovama („Službeni list RBiH“, br. 6/92, 8/93 i 13/94), donio Pravila o izmjeni i dopuni Pravila Kantonalne javne ustanove „Porodično savjetovalište“. Dana 10.07.2019. KJU „Porodično savjetovalište“ je dobilo saglasnost na navedena Pravila broj: 13-04/2-05-27565/19.

2.2.

- a) **Naziv materijala:** Pravilnik o izmjeni Pravilnika o radu Kantonalne javne ustanove „Porodično savjetovalište“.
- b) **Nosilac izrade:** KJU „Porodično savjetovalište“- direktor.
- c) **Razmatra i donosi:** Upravni odbor KJU „Porodično savjetovalište“, Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice.
- d) **Kratak sadržaj materijala:** Shodno potrebi usaglašavanja Pravilnika o radu KJU „Porodično savjetovalište“ sa Uredbom o postupku prijema u radni odnos u zavodima, direkcijama i upravnim organizacijama, pravnim licima s javnim ovlaštenjima na teritoriji kantona, grada ili općine, u javnim ustanovama i javnim preduzećima čiji su osnivači kanton, grad ili općina, te u privrednim društvima u kojim kanton, grad ili općina učerstvuju sa više od 50% ukupnog kapitala („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 9/19 i 21/19), Upravni odbor Kantonalne javne ustanove „Porodično savjetovalište“ je na osnovu člana 27. stav 1. alineja 6. Zakona o ustanovama („Službeni list RBiH“, br. 6/92, 8/93 i 13/94), nakon prethodne konsultacije Sindikalne organizacije Ustanove, na sjednici održanoj dana 28.08.2019. godine donio Pravilnik o izmjeni Pravilnika o radu Kantonalne javne ustanove „Porodično savjetovalište“. Pravilnik je dobio saglasnost resornog ministarstva dana 23.09.2019.godine.

2.3.

- a) **Naziv materijala:** **Pravilnik o javnim nabavkama roba, usluga i radova Kantonalne javne ustanove “Porodično savjetovalište”.**
- b) **Nosilac izrade:** KJU „Porodično savjetovalište“- direktor.
- c) **Razmatra i donosi:** Upravni odbor KJU „Porodično savjetovalište“.
- d) **Kratak sadržaj materijala:** Shodno ukazanoj potrebi za donošenjem odnosno usklađivanjem a u skladu sa članom 54. stav (6) Uredbe o kontroli javnih nabavki u svim institucijama čiji je osnivač Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 27/19 i 29/19), Upravni odbor KJU „Porodično savjetovalište“ je na osnovu člana 27. stav 1. alineja 6. Zakona o ustanovama („Službeni list RBiH“, br. 6/92, 8/93 i 13/94) te člana 26. Pravila KJU “Porodično savjetovalište”, donio Pravilnik o javnim nabavkama roba, usluga i radova Kantonalne javne ustanove “Porodično savjetovalište”.

2.4.

- a) **Naziv materijala:** Pravilnik o dopuni Pravilnika o kancelarijskom i arhivskom poslovanju KJU „Porodično savjetovalište“.
- b) **Nosilac izrade:** KJU „Porodično savjetovalište“- direktor.

- c) **Razmatra i donosi:** Upravni odbor KJU „Porodično savjetovalište“.
- d) **Kratak sadržaj materijala:** Zbog potrebe da se u poslovnoj komunikaciji sa vanjskim subjektima, kroz odgovarajuću formu poslovnog pisma koja prati savremene trendove, Ustanova vizuelno istakne s jedne strane, a sa druge strane da se zadovolji praktičnost i sveobuhvatnost elemenata koji treba da sadrži akt, Upravni odbor je na osnovu člana 27. stav 1. alineja 6. Zakona o ustanovama („Službeni list RBiH“, br. 6/92, 8/93 i 13/94), a u skladu sa članom 26. Pravila Kantonalne javne ustanove „Porodično savjetovalište“, donio Pravilnik o dopuni Pravilnika o kancelarijskom i arhivskom poslovanju KJU „Porodično savjetovalište“.

2.5.

- a) **Naziv materijala: Pravilnik o sukobu interesa za uposlene u Kantonalnoj javnoj ustanovi „Porodično savjetovalište“**
- b) **Nosilac izrade:** KJU „Porodično savjetovalište“- direktor.
- c) **Razmatra i donosi:** Upravni odbor KJU „Porodično savjetovalište“.
- d) **Kratak sadržaj materijala:** Na osnovu Zaključka Vlade Kantona Sarajevo broj 02-05-11332-18/18 od 26.03.2018.g s ciljem dosljedne primjene odredbi Zakona o sukobu interesa u organima vlasti u Federaciji Bosne i Hercegovine. Upravni odbor KJU „Porodično savjetovalište“ je dana 28.10.2019.godine donio Pravilnik o sukobu interesa za uposlene u Kantonalnoj javnoj ustanovi „Porodično savjetovalište“.

III TEMATSKI DIO

3.1. IZVJEŠTAJI, PROGRAMI, PLANOVI

3.1.1. Izvještaj o poslovanju KJU „Porodično savjetovalište“ za 2018. godinu

Izvještaj o poslovanju KJU „Porodično savjetovalište“ za 2018. godinu obuhvata Izvještaj o radu sa Izvještajem o finansijskom poslovanju Ustanove. Prilozi ovog dokumenta čine:

- Izvještaj o radu direktora KJU „Porodično savjetovalište“ 2018. godinu;
- Izvještaj o radu Upravnog odbora KJU „Porodično savjetovalište“ za 2018. godinu;
- Izvještaj o radu Nadzornog odbora KJU „Porodično savjetovalište“ za 2018. godinu.

Izvještaj o poslovanju KJU „Porodično savjetovalište“ za 2018. godinu dostavljen je resornom ministarstvu na dalju proceduru te na sjednici Skupštine Kantona Sarajevo održane dana 26.03.2019. godine nije usvojen.

3.1.2. Kvartalni izvještaji o radu KJU „Porodično savjetovalište“

Direktor/ica Ustanove redovno je podnosio/la kvartalne izvještaje o radu Upravnom odboru koji je na svojim sjednicama ove izvještaje usvojio i podržao.

Izvještaji su obuhvatali detaljan kvartalni prikaz svih aktivnosti Ustanove realiziranih u periodu:

- oktobar-decembar 2018. godine;
- januar-mart 2019. godine;
- april-juni 2019. godine i
- juli-septembar 2019. godine.

3.1.3. Izvještaji o izvršenju Budžeta KJU „Porodično savjetovalište“

Tokom 2019. godine Upravnom odboru su dostavljani i periodični izvještaji o izvršenju Budžeta KJU „Porodično savjetovalište“, koje je ovaj Organ na svojim sjednicama jednoglasno usvojio.

Periodični izvještaji o izvršenju Budžeta podrazumijevaju:

- Izvještaj o izvršenju Budžeta KJU „Porodično savjetovalište“ za period januar-decembar 2018. godine;
- Izvještaj o izvršenju Budžeta KJU „Porodično savjetovalište“ za period januar-mart 2019. godine;
- Izvještaj o izvršenju Budžeta KJU „Porodično savjetovalište“ za period januar-juni 2019. godine;
- Izvještaj o izvršenju Budžeta KJU „Porodično savjetovalište“ za period januar-septembar 2019. godine.

Svi izvještaji su prethodno, prije razmatranja na sjednici Upravnog odbora, razmatrani i prihvaćeni od strane Nadzornog odbora Ustanove.

3.1.4. Nacrt Programa rada KJU „Porodično savjetovalište“ za 2020. godinu

Nacrt Programa rada KJU „Porodično savjetovalište“ za 2020. godinu utvrđen je, na prijedlog direktorice, na sjednici Upravnog odbora održanoj dana 27.09.2019. godine.

3.1.5. Finansijski plan KJU „Porodično savjetovalište“ za 2019. godinu

U skladu sa usvojenim Budžetom Kantona Sarajevo za 2019. godinu, Upravni odbor Ustanove je, u mjesecu februaru 2019. godine, donio Finansijski plan KJU „Porodično savjetovalište“ za 2019. godinu.

3.1.6. Plan javnih nabavki u KJU „Porodično savjetovalište“ za 2018. godinu

U skladu sa odobrenim sredstvima u okviru Finansijskog plana KJU „Porodično savjetovalište“ za 2019. godinu, donešen je Plan nabavki KJU „Porodično savjetovalište“ za 2019. godinu, nakon čega su pokrenute prve procedure u postupku javnih nabavki za 2019. godinu. Shodno preraspodjelama te izmjenama i dopunama Budžeta Kantona Sarajevo za 2019. godinu Plan javnih nabavki je imao tri izmjene i dopune.

3.1.7. Izvještaj Komisije za popis sredstava, potraživanja i obaveza u KJU „Porodično savjetovalište“ sa stanjem na dan 31.12.2018. godine

Direktor Ustanove je imenovao iz reda zaposlenika Komisiju za popis sredstava, potraživanja i obaveza u KJU „Porodično savjetovalište“ za 2018. godinu. Komisija je u propisanom roku sačinila Izvještaj o izvršenom popisu sredstava, potraživanja i obaveza u KJU „Porodično savjetovalište“ sa stanjem na dan 31.12.2018. godine. Izvještaj je dostavljen Upravnom i Nadzornom odboru koji su ovaj dokument usvojili odnosno prihvatili, a potom isti dostavili Centralnoj popisnoj komisiji na dalju proceduru.

IV KONTINUIRANI POSLOVI

4.1. AKTIVNOSTI PRIMARNE/ UNIVERZALNE I SELEKTIVNE PREVENCIJE

Preventivne aktivnosti Savjetovališta postavljene su tako da obuhvataju cijelu porodicu i njene članove različitih životnih doba, prateći razvojne faze porodice od izbora partnera za brak, preko rođenja djeteta, polaska djeteta u školu, porodice s djetetom školske dobi, do osoba treće životne dobi. Ovim aktivnostima su se nastojali prevenirati problemi koji su karakteristični za pojedine razvojne faze porodice, ali i odgovoriti na aktuelne probleme s kojima se susreće današnja porodica.

U realizaciji programskih aktivnosti koristile su se metode grupnog savjetovanja kao oblika preventivnog rada, radionice, peer edukacije, edukacije za roditelje i profesionalce i drugi oblici interaktivnog učenja kao i ojačavanje vještina i prenošenje poruka uz korištenje savremenih alata poput multimedijalnih sadržaja, društvenih mreža/interneta.

U nastavku su pojedinačno predstavljene i opisane programske aktivnosti realizirane u 2019. godini.

Tabelarni prikaz realizacije aktivnosti primarne prevencije

Tabela 1. Programske aktivnosti i broj korisnika usluga.

Rbr.	Naziv aktivnosti	Broj radionica/predavanja	Broj korisnika
1.	Moj izbor	9	12
2.	Unapređenje roditeljstva	20	248
3.	Zajedno do uspjeha	5	13
4.	Porodično u vašoj školi	131	2849
5.	Građanska hrabrost	7	22
6.	Razvijajmo vrline	3	12
7.	Snaga porodice	1	31
8.	Zlatne godine	6	60
9.	Kamp za mlade	21	30
10.	ZaJedno	1	22
11.	Saradnja u mreži	6	86
12.	Konferencija- „Savjetovanje kao podrška porodici u riziku“	1	80
13.	Predavanje za roditelje – Udruženje „Budućnost“	2	21
14.	Interaktivna radionica-Teakwando klub „Željezničar“	2	28
15.	Edukacija volontera koji rade s djecom u riziku	1	26
16.	Dječija nedjelja	2	22
	<i>Ukupno:</i>	218	3562

U nastavku su pojedinačno predstavljene i opisane programske aktivnosti u 2019. godini.

4.1.1. Programska aktivnost „Moj izbor“

Generalni cilj: Prevencija bračne i porodične disfunkcionalnosti kroz jačanje kompetencija mladih za kvalitetan izbor partnera i izgradnju funkcionalnih partnerskih odnosa

Ciljna grupa: mladi u dobi od 18 do 28 godina.

Kroz ovu programsku aktivnost u radu s mladima se potencira važnost pripreme za stupanje u partnerski odnos kao prevencije razvoda braka te se nastoje potaknuti mladi da razmišljaju o pitanjima predrasuda u partnerskim vezama, partnerskim potrebama i očekivanjima, izboru partnera, značaju iskazivanja ljubavi u partnerstvu, partnerskoj komunikaciji, braku i kvaliteti zajednički provedenog vremena. Važno je pomoći parovima da njihov partnerski odnos započne na kvalitetan način.

I u 2019. godini je nastavljena saradnja u realizaciji ove programske aktivnosti sa Institutom za mlade Kult odnosno Obrazovno-raznodnim centrom "Spajalica", čiji predstavnici su obezbijedili organizaciono tehničke uslove za realizaciju radionica te proveli animiranje mladih za učešće u projektu. Programska aktivnost „Moj izbor“ realizirana je kroz devet modula u periodu mart-novembar na kojima je učešće uzelo **12** mladih od 18-23.godine.

Sve radionice su realizirane kroz savjetodavni grupni rad i multimedijalne prezentacije kojima je cilj što više približiti sadržaje tema učesnicima kako bi stekli znanja, vještine i kompetencije za unapređenje i što kvalitetniji izbor partnera i funkcionalniji partnerski odnos, čime se dugoročno može utjecati na prevenciju brakorazvoda, odnosno stvoriti osnovu za funkcionalan brak.

4.1.2. Programska aktivnost „Škola roditeljstva“

Generalni cilj: Pružanje podrške budućim roditeljima i roditeljima male djece u jačanju roditeljskih kompetencija

Ciljna grupa: Porodica s malim djetetom (roditelji i djeca u dobi do tri godine)

„Mala škola roditeljstva“ je namijenjena porodici s malim djetetom odnosno obuhvata trudnoću, rađanje prvog djeteta te njegov rani rast i razvoj. Napetost oko rođenja djeteta, preuzimanje roditeljskih uloga, promjena u odnosima između partnera i prema porodicama porijekla, dovodi do toga da je ova faza u životnom ciklusu porodice označena kao kritična tačka sa visokim kriznim potencijalom.

Programska aktivnost „Škola roditeljstva“ trebala je biti realizirana u ovom izvještajnom periodu, međutim zbog nemogućnosti postizanja dogovora o terminima i tempu realizacije planiranih aktivnosti nije bilo moguće formirati grupu budućih roditelja niti obezbijediti prostorne kapacitete jer se ova aktivnost realizira u saradnji sa JU „Zavodom za zaštitu žena i materinstva Kantona Sarajevo i JU „Dom zdravlja Kantona Sarajevo“.

U ovom izvještajnom periodu ostvaren je kontakt s Udruženjem „Majka i dijete – Bombon“ i Institutom za majku i dijete s kojima je dogovorena saradnja i realizacija programske aktivnosti „Škola roditeljstva“, te potpisan protokol o saradnji.

4.1.3. Programska aktivnost „Unapređenje roditeljstva“

Generalni cilj: podizanje kvalitete porodičnog života i harmoniziranje porodičnih odnosa kroz unapređenjem roditeljskih kompetencija i uključenosti u pripremi djeteta za polazak u školu

Ciljna grupa: roditelji djece predškolskog uzrasta

U ovom izvještajnom periodu programska aktivnost „Unapređenje roditeljstva“ realizirana je kroz tri ciklusa u saradnji s JU „Djeca Sarajeva“, PU „Amel i Nur“ i OŠ „Osman Nuri Hadžić“. Navedena aktivnost provodila se u vidu grupnog savjetovanja kroz 20 interaktivnih radionica na teme: „Priprema djeteta za polazak u školu“, „Odgojni stilovi roditelja“, i „Socijalizacija i odvajanje djeteta“ na kojima je ukupno učestvovalo **248** roditelja.

Pomenute interaktivne radionice imale su za cilj da potiču učesnike da promišljaju o temama koje se odnose na privikavanje djece na novu sredinu i obaveze, stavovima roditelja prema školi, strahovima u vezi sa ostavljanjem djeteta u novom okruženju, hoće li biti prihvaćeno u novoj sredini, na koji način roditelji odgajaju svoju djecu, zadovoljavanje dječjih potreba, proces socijalizacije itd. Učesnici su kroz učešće imali priliku osvijestiti važnost i značaj zdravog razvoja djetetove ličnosti, razvoja pozitivne slike djeteta o sebi, poticanja samostalnosti, discipline, upornosti, spremnosti na saradnju, jačanju samopouzdanja kod djeteta i drugih vještina važnih za adaptaciju djece na školsku sredinu. Također, roditelji su proširili svoja znanja o korisnosti osmišljavanja zajedničkog vremena roditelja i djece, o potrebi svoje uključenosti u razvijanju socijalnih kontakata djeteta, odnosno u socijalizaciji djeteta sa vršnjacima i odraslima kao aspektom kvalitetnije socijalne prilagodbe u školi.

Roditelji su posebno naglasili efektivnost interaktivnog rada kroz koji su imali priliku razmijeniti iskustava i dileme sa drugim roditeljima kako bi se kao porodica kvalitetnije pripremili za polazak djeteta školu.

Značajno je naglasiti da se ovim aktivnostima u radu sa roditeljima prevenira odgojno zanemarivanje djece i potiče odgovorno i zdravo roditeljstvo.

4.1.4. Programska aktivnost „Zajedno do uspjeha“

Generalni cilj: Preveniranje nepoželjnih oblika ponašanja djece kroz unapređenje znanja, vještina i kompetencija učenika, roditelja i nastavnika za izgradnju kvalitetnijeg saradničkog odnosa.

Ciljna grupa: Učenici, roditelji i nastavnici osnovnih škola Kantona Sarajevo.

Programska aktivnost „Zajedno do uspjeha“ realizirana je u periodu novembar – decembar u OŠ „Osman Nuri Hadžić“. Realizirano je 5 interaktivnih radionica u kojima je učešće uzelo **13** učesnika – učenika IX razreda, njihovih roditelja i nastavnika koji su iskazali želju za učešćem u radionicama čiji je cilj poboljšanje komunikacije i školskog uspjeha učenika.

Interaktivne radionice su realizirane na principima aktivnog i ravnopravnog učešća učesnika, međusobnog dijaloga i saradnje. Osvijestili smo mnoge poteškoće koje imaju roditelji u odgoju djece, učenici i nastavnici u radu u učionici, omogućili učesnicima da kažu i usaglase svoja mišljenja i stavove, pruže podršku i razumiju jedni druge. Poboľjšali smo lične i zajedničke potencijale, učinili različite probleme zajedničkim i tako radili na njihovom rješavanju u atmosferi otvorenosti i povjerenja. Otvorili smo mnoga pitanja i ukazali na značaj međusobne komunikacije. Tokom realizacije projekta uočene su pozitivne promjene u smislu rušenja međusobnih barijera u komunikaciji, doživljavanja jedni drugih na drugačiji način, razumijevanja poteškoća u odgoju, učenju, radu u učionici.

Od strane učesnika projekt je ocijenjen veoma korisnim. Na individualnom planu su već tokom same realizacije projekta primijećeni veliki napreci u poboljšanju uspjeha i vladanja učenika, te poboljšanju komunikacije i saradnje između sva tri subjekta odgojno-obrazovnog rada. Preporuka je da se ovakav rad nastavi i dodatno unaprijedi u narednim ciklusima realizacije ove aktivnosti u smislu poboljšanih metoda kontinuiranog praćenja efekata radionica do kraja školske godine, a s ciljem dugoročnije evaluacije projekta.

4.1.5. Programska aktivnost: “Unapređenje roditeljstva”

Generalni cilj: Unapređenje i jačanje roditeljskih kompetencija u pripremi djeteta za polazak u školu

Specifični ciljevi:

1. Pružiti pomoć i podršku roditeljima u jačanju roditeljske uključenosti i kompetencija u pripremanju djeteta za polazak u školu,
2. Senzibilizirati roditelje za odgovorno roditeljstvo i buduću saradnju sa školom,
3. Podići svijest u lokalnoj zajednici za važnost pripreme djece za polazak u školu i aktivno učešće roditelja u odgojno-obrazovnom procesu.

Ciljna grupa: Roditelji djece predškolskog uzrasta

Jedna od razvojnih faza kroz koju porodica prolazi jeste faza koja započinje polaskom djeteta u školu i završava njegovim ulaskom u pubertet. Ovo predstavlja jako važnu fazu u razvoju porodice jer zahtjeva novu porodičnu organizaciju i dinamiku, dijete započinje novi nivo socijalizacije gdje u njegov život ulaze nova pravila, autoriteti i vršnjaci a roditelji počinju da preispituju svoj odgojni utjecaj na dijete.

U mjesecu aprilu aktivnost „Unapređenje roditeljstva“ realizirana je u saradnji sa JU „Djeca Sarajeva“ kroz grupno savjetovanje za roditelje na dvije edukativne interaktivne radionice, a obuhvatila je sljedeće tematske cjeline: Partnerstvo u roditeljstvu i odgojni stilovi porodica, Pripreme za polazak djeteta u školu i Socijalizacija i odvajanje djeteta (separacija). Radionice za roditelje realizirane su u četiri vrtića JU „Djeca Sarajeva“ i to: Vrtić „Iskrica“, Vrtić „Lužani“, Vrtić „Dječiji grad“ i O.Š. „Umihana Čuvidina“, na kojima je učešće uzelo 26 roditelja i 8 odgajatelja. Pored toga u ovoj fazi vršena je i edukacija 25 odgajatelja Obaveznog programa predškolskog obrazovanja i odgoja JU „Djeca Sarajeva“ koji će kroz svoj rad pomagati roditeljima i djeci u adekvatnijoj pripremi za polazak u školu.

Aktivnost je realizirana i u mjesecu decembru kroz grupno savjetovanje na devet edukativnih interaktivnih radionica o temi „Odgojni stilovi porodica i zajedničko vrijeme“. Radionice su realizirane u sljedećim vrtićima JU „Djeca Sarajevo“: „Iskrica“, „Lužani“, „Dječiji grad“, „Skenderija“, „Srećica“, „Radost“, „Ribica“, „Kadifca“ i „Dunje“ u kojima je učešće uzelo 116 roditelja čija djeca se pripremaju za polazak u prvi razred osnovne škole.

Rezultati evaluacije pokazuju da su se kod učesnika ojačale i unaprijedile roditeljske kompetencije u pripremi djeteta za polazak u školu. Roditelji su proširili svoja znanja o korisnosti osmišljavanja zajedničkog vremena roditelja i djece, o važnosti osamostaljivanja djeteta u ovom uzrastu, o potrebi svoje uključenosti u razvijanju socijalnih kontakata djeteta, odnosno u socijalizaciji djeteta sa vršnjacima i odraslima kao aspektom kvalitetnije socijalne adaptacije u školi.

4.1.6. Programska aktivnost „Porodično u vašoj školi“

Generalni cilj: Prevencija rizičnih, preddelinkventnih, delinkventnih oblika ponašanja i drugih sociopsiholoških problema i poteškoća kroz stručnu i profesionalnu pomoć i edukaciju djeci, roditeljima i nastavnicima

Ciljna grupa: Djeca, roditelji i nastavnici osnovnih i srednjih škola Kantona Sarajevo

U saradnji sa predstavnicima zainteresiranih škola u 2019. godini realiziran je veliki broj interaktivnih predavanja, tribina, prezentacija, radionica i drugih oblika rada sa roditeljima, nastavnicima i mladima u školi, koja je pored porodice prva adresa za preventivno djelovanje. U realizaciji predavanja koriste se interaktivne metode gdje roditelji i nastavnici rade u manjim i srednjim grupama, raspravljaju o temama koje su im

predstavljene kroz prezentacije, kratke filmove ili situacione primjere na osnovu čega donose mišljenja i zaključke, što u cjelini povećava njihovu vlastitu aktivnost i usvajanje preventivnih sadržaja.

U ovom izvještajnom periodu navedena programska aktivnost realizirana je na poziv sljedećih osnovnih i srednjih škola Kantona Sarajevo: OŠ „Hrasno“, OŠ „Osman Nuri Hadžić“, OŠ „Hasan Kaimija“, „OŠ“ „Avdo Smailović“, OŠ „Grbavica I“, OŠ „Behaudin Selmanović“, OŠ „Velešićki heroji“, OŠ „Isak Samokovlija“, OŠ „Musa Ćazim Ćatić“, OŠ „Mula Mustafa Bašeskija“, OŠ „Vrhbosna“, OŠ „Mehmed beg Kapetanović Ljubušak“, OŠ „Izet Šabić“, JU „Deseta osnovna škola“, JU „Srednja građevinsko-geodetska škola“, JU „Peta gimnazija“, JU „Srednja ugostiteljsko-turistička škola“, JU „Treća gimnazija“, SSST Gimnazija, Richmond park school Sarajevo i Internacionalna škola Sarajevo kroz ukupno **130** aktivnosti u kojima je učestvovalo **2839** učesnika.

Aktivnosti realizirane u osnovnim školama su:

73 interaktivnih radionica u kojima je učestvovalo **1571 mladih**, a realizirane su sljedeće teme: „Zajedništvo“ (319), „Odrastanje-uticaj vršnjaka“(21), „Slika o sebi“(98), „Internet kao stil života“ (288), „Rješavanje konflikta“(98), „Odbacivanje u grupi vršnjaka“ (353), „Nenasilna komunikacija” (315) i „Kako se oduprijeti pritisku vršnjaka“(79).

18 edukativnih predavanja za roditelje u kojima je učestvovalo **432 roditelja**, a realizirane su teme: „Suradnja škole i porodice“(43), „Internet kao stil života“ (4), „Kako smanjiti nasilje među vršnjacima“ (27), „Konflikti roditelja i djece u pubertetu i adolescenciji“(12), „Slobodno vrijeme mladih - prostor kreativnog djelovanja“(2), „Slika o sebi“(12), „Porodica kao zaštitni faktor“(41), „Odgojni stilovi roditelja“(14), „Nasilje nad djecom u digitalnom okruženju“(233) i „Utjecaj vršnjaka na odrastanje“(44).

5 edukativnih predavanja za profesionalce u kojima je učestvovalo **243 profesionalaca**, a realizirane su teme: „Stres u svakodnevnom životu“ (89) i „Internet kao stil života mladih“(79), „Nasilje nad djecom u digitalnom okruženju“(75).

Aktivnosti realizirane u srednjim školama su:

33 interaktivne radionice u kojima je učestvovalo **604 mladih**, a realizirane su sljedeće teme: „Zajedništvo“(209), „Slika o sebi“(149) i „Internet kao stil života“(184), „Nenasilna komunikacija“(26), „Prevenција ovisnosti“(36).

2 edukativna predavanja za roditelje u kojima je učestvovalo **75 roditelja**, realizirana tema je „Uticaj vršnjaka na odrastanje“.

1 edukativno predavanje za profesionalce u kojem je učestvovalo **10 profesionalaca** na temu „Socijalne vještine“

Pored navedenih osnovnih i srednjih škola u Kantonu Sarajevo, KJU „Porodično savjetovalište“ ostvarila je saradnju i sa jednom osnovnom školom iz Istočna Ilidža OŠ „Petar Petrović Njegoš“. Ova saradnja nastavit će se i u 2020. godini.

4.1.7. Programska aktivnost „Građanska hrabrost“

Generalni cilj: Prevencija nasilja među vršnjacima kroz sticanje pozitivnih navika i formiranja pravilnih životnih stavova i uvjerenja kod djece i mladih

Ciljna grupa: djeca i mladi u dobi između 12 i 15 godina

U okviru pripreme mladih za blagovremeno prepoznavanje i spriječavanje negativnih posljedica koje sa sobom nosi vršnjačko nasilje realizirana je programska aktivnost pod nazivom „Građanska hrabrost“. Pored prevencije vršnjačkog nasilja ova aktivnost je i u funkciji sticanja pozitivnih navika i formiranja pravilnih životnih stavova i uvjerenja kod djece i mladih. U ovom izvještajnom periodu realizirano je sedam interaktivnih radionica i u njima je učestvovalo **22** mladih koji pohađaju JU „Srednja ugostiteljsko-turističku školu“.

Navedena programska aktivnost je kroz interaktivne radionice mlade iskustveno provela od suočavanja sa vlastitim predrasudama, stavovima i mišljenjima o nasilju preko prepoznavanja ranih znakova izloženosti nasilju do osjetljivosti, prevencije i podrške. Radionice su bile koncipirane kao aktivne vježbe u kojima voditelj radionica potiče učesnike da kroz interakciju i međusobne razmjene iskustva steknu nova znanja o temama koje se tiču jačanja zajedništva i povjerenja u grupi, prepoznavanja i prevencije različitih vrsta nasilja, s ciljem podizanja svijesti djece i mladih o postojanju različitih načina suzbijanja nasilja. Posebnost realizacije navedenih radionica podrazumijevale su dodatno razvijanje svijesti o potrebi reakcije u prepoznavanju ali i u kriznim situacijama prevencije i primjenjivanja stečenog znanja kako bi se spriječila ova društveno neprihvatljiva pojava.

4.1.8. Programska aktivnost “Razvijajmo vrline”

Generalni cilj: unapređivanje kvaliteta institucionalne brige djece bez roditeljskog staranja, kroz razvijanje njihovih socijalnih vještina i okruženja koje postiže i podržava pozitivan razvoj, samostalnost i socijalnu integraciju

Ciljna grupa: djeca bez roditeljskog staranja koja su obuhvaćena institucionalnom brigom

Nosilac aktivnosti: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok: januar-decembar 2019. godine

U okviru saradnje sa institucijama u mreži te rada sa djecom i mladima bez roditeljskog staranja u navedenom periodu realizirane su planski strukturirane i ciljne radionice razvojnog, edukativnog, preventivnog i kreativnog karaktera. U saradnji sa KJU „Dom za djecu bez roditeljskog staranja“ realizirana je programska aktivnost pod nazivom „Razvijajmo vrline“. U sklopu ove aktivnosti održane su tri radionice za **12** štićenika Doma. Interaktivne radionice realizirane su s ciljem unapređenja socijalnih vještina i poticanja socijalnog napretka kod djece, njihovog kreativnog provođenja slobodnog vremena u toku ljetnog raspusta te prevencije društveno neprihvatljivih oblika ponašanja. Dodatno, zadatak ovih radionica bio je je ostvarivanje povezanosti unutar grupe kroz jačanje saradnje, timskog duha i zajedništva, jačanja samopouzdanja te razumijevanju emocija. Sve aktivnosti se realiziraju u saradnji i koordinaciji sa stručnim saradnicima KJU „Dom za djecu bez roditeljskog staranja“.

4.1.9. Programska aktivnost „Podrška osobama s invaliditetom“

Generalni cilj: Prevencija psihosocijalnih poteškoća kod studenata i mladih s invaliditetom.

Ciljna grupa: mladi i studenti s invaliditetom i njihove porodice

KJU ”Porodično savjetovalište” je u ovom izvještajnom periodu započelo realizaciju aktivnosti potpisivanja

Protokola o saradnji s Uredom za podršku osobama s invaliditetom UNSA. Na sastanku održanom 19.12.2019. godine u prostorijama UNSA usaglašeni su stavovi glede potreba i korisnosti pružanja preventivnih usluga u vidu predavanja, stručnih edukacija, radionica kao i pružanja psihosocijalne podrške mladima koji su u aktivnom statusu studenata nekog od Fakulteta UNSA.

KJU "Porodično savjetovalište" je ponudilo set usluga i aktivnosti koje mogu pomoći mladim osobama sa i bez invaliditeta da lakše prevazilaze poteškoće i prepreke na koje nailaze u svom svakodnevnom životu. Na pomenutom sastanku, predstavnici UNSA su to prepoznali kao potrebno i kvalitetno a da će biti svakako korisno mladima koji se obrate kako Uredu za podršku tako i direktno u KJU "Porodično savjetovalište" za organiziranje nekih od gore navedenih i usuglašeni aktivnosti kao i za individualni ili grupni tretman.

Protokol o suradnji je pripremljen, te se kao završna faza čeka njegovo potpisivanje od strane Rektora UNSA Rifata Škrijelja kao i direktorice KJU "Porodično savjetovalište" Senade Bosno.

4.1.10. Programska aktivnost „Snaga porodice“

Generalni cilj: Osnaživanje bračnih partnera za kvalitetnije suočavanje s izazovima odlaska djece iz porodice
Ciljna grupa: Bračni parovi čija djeca „napuštaju“ porodice

U ovom izvještajnom periodu planirana je i dogovorena realizacija projektne aktivnosti „Snaga porodice“ u saradnji sa Studentskim centrom Islamske zajednice u BiH. Zadatak centra bio je da osigura grupu učesnika (roditelje i studente) te prostorne kapacitete. Međutim, zbog nemogućnosti postizanja dogovora o terminu realizacije aktivnosti i organizacije dolaska roditelja nije bilo moguće formirati grupu. S tim u vezi promijenjen je koncept aktivnosti i realizirana je interaktivna radionica samo za studente koji su smješteni u studentskom centru. Tema radionice bila je „Socijalne vještine i važnost osamostaljivanja mladih“ na kojoj je učešće uzeo **31 student** s ciljem promišljanja o vlastitim socijalnim vještinama, njihovom značaju i potrebi u stvaranju socijalnih interakcija i kvalitetnih odnosa, te osnaživanja ovih vještina kod učesnika. Također, su imali priliku doći do korisnih saznanja o unapređenju i nadogradnji socijalnih vještina kako bi se što uspješnije nosili sa svim zahtjevima i izazovima u životu.

4.1.11. Programska aktivnost „Zlatne godine“

Generalni cilj: Prevencija socijalne isključenosti osoba starije životne dobi kroz organiziranu grupu za samopodrške

Ciljna grupa: Osobe starije životne dobi i stare osobe bez obiteljskog staranja

Nastojanje da poznu životnu dob ljudi učinimo humanijom s aspekta naše stručne djelatnosti, Kantonalna javna ustanova "Porodično savjetovalište" je u 2019. godini u saradnji s Centrom za promociju i unapređenje zdravlja "Generacija" realizirala programsku aktivnost „Zlatne godine“. Aktivnost je realizovana kroz ciklus od **6 tematskih radionica**, kojima je **prisustvovalo 60 članova**. Cilj aktivnosti bio je prevencija socijalne isključenosti osnaživanjem socijalnih veza starijih osoba s porodicom i dobnom populacijom. U okviru navedenih radionica obrađene su teme koje govore o sistemima podrške starijim osobama, suočavanju sa izazovima i stereotipima vezanim za stare osobe, te poticanju na ponašanja koji vode do aktivnog starenja i sprječavanja socijalne isključenosti kroz osnaživanje socijalnih veza starijih osoba sa dobnom populacijom i porodicom.

Na osnovu povratnih informacija učesnika dobivenih evaluacionim upitnikom vidljivo je da su učesnici zadovoljni realiziranim projektom, njegovim sadržajima, metodama rada, radom voditelja, stepenom vlastitog učešća, mogućnošću primjene ponuđenih sadržaja u svakodnevnom životu te primjerima i savjetima kojim im

moгу pomoći u procesu starenja. Učesnici su posebno istakli korisnost projekta u smislu većeg povezivanja među članovima grupe, razvijanja generacijske podrške među osobama starije životne dobi, korisnog provođenja slobodnog vremena. Također, učesnici su iskazali želju za nastavkom saradnje i realizacije novih projekata u budućnosti. Bitno je naglasiti da su realizirane radionice imale ulogu ne samo promovisanja važnosti mentalnog zdravlja starijih osoba, već i neposrednog utjecaja na poboljšanje njihove kvalitete življenja, a kroz izgradnju kvalitetnijih odnosa u vlastitoj porodici, ali i u socijalnoj sredini.

4.1.12. Programska aktivnost “Kamp za mlade”

Generalni cilj: Okupiti učenike iz različitih srednjih škola koji će u prirodnom ambijentu provesti vikend u razvijanju socijalnih vještina u svrhu prevencije ovisničkih ponašanja

Ciljna grupa: Učenici drugih i trećih razreda srednjih škola koji pokazuju znakove ovisnosti o internetu

Nosilac aktivnosti: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok: januar-decembar 2019. godine

S ciljem prevencije ovisnosti o internetu tokom 2019. godine Kantonalna javna ustanova „Porodično savjetovalište“ Sarajevo kroz dva ciklusa realizirala je programsku aktivnost pod nazivom „Kamp za mlade“. Prvi ciklus realiziran je u planinarskom domu „Čavle“ na Igmanu u kojem je učestvovalo **16** mladih iz devet srednjih škola Kantona Sarajevo. Drugi ciklus realiziran je u saradnji sa Islamic Relief BiH u prostoru Level Up Hotel and Resort u kojem je učestvovalo **14** mladih bez jednog ili oba roditelja i djece bez roditeljskog staranja. Cilj kampa je bio razvijanje socijalnih vještina u svrhu prevencije ovisničkih ponašanja, sa naglaskom na ovisnost o internetu.

Ukupno je realizirana **21** aktivnost koje su podrazumijevale interaktivne radionice i pedagogiju doživljaja na otvorenom radili su na unapređenju svojih komunikacijskih vještina, razvijanju načina rješavanja konflikta, razvijanju timskog duha i grupne povezanosti, zajedništva, saradnje, prevazilaženja stereotipa i predrasuda, povećanju vlastitog samopoštovanja i samopouzdanja, upoznavanju sa rizičnim faktorima koji vode u ovisnost, poticanja zdravih životnih navika, te su se upoznali sa važnošću i mogućnostima aktivnog provođenja slobodnog vremena bez interneta.

Osim edukativnih radionica tokom realizacije kampa za mlade su organizirane društvene aktivnosti koje su pored zabave imale za cilj i bolje upoznavanje učesnika i povećanje svijesti o važnosti tolerancije drugog i drugačijeg, kao i podsjećanje na neke društvene igre koje su igrale starije generacije, a koje mogu biti dobra alternativa provođenju vremena na internetu. Ono što su mladi posebno istakli tokom realizacije kampa jeste značaj razvijanja zajedništva, jednakosti, povjerenja, timski rad, saradnju sa drugim učesnicima i pronalazak načina i tehnika za kvalitetno provođenje slobodnog vremena bez interneta.

4.1.13. Programska aktivnost „ZaJedno“ – Promocija inkluzivne kulture

Generalni cilj: Promocija jednakih životnih prilika bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi.

Ciljna grupa: učenici, roditelji i nastavnici u školama Kantona Sarajevo.

U saradnji sa predstavnicima udruženja osoba sa invaliditetom: Savez „Sumero“, Udruženje slijepih KS, Udruženje distrofičara KS, Udruženje gluhih KS i udruženje oboljelih od multiple skleroze KS realizirana je interaktivna radionica za učenike, njihove roditelje i nastavnike u osnovnoj školi „Izet Šabić“ s ciljem promocije

inkluzivne kulture i jednakih životnih prilika bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi. Učešće na ovoj radionici uzela su **22** učesnika, od čega 12 učenika, 5 roditelja i 5 nastavnika.

Učesnici su imali priliku kroz interaktivni rad upoznati se sa pojmom invaliditeta, zatim preispitati vlastita mišljenja i stavove o osobama sa invaliditetom kao i uvidjeti da su neznanje, predrasude i strah glavni faktor neadekvatne socijalne interakcije. Uz prenošenje vlastitog iskustva predstavnika udruženja, učesnici su saznali i nešto više o potrebama i poteškoćama osoba sa invaliditetom, te na koji način svojim razumijevanjem, prihvatanjem i poštovanjem mogu pomoći i drugima.

4.2.SAVJETODAVNO-TERAPEUTSKI RAD (SEKUNDARNA PREVENCIJA)

U periodu **januar-decembar 2019. godine** stručni radnici Odjeljenja za savjetodavno-terapeutski rad kontinuirano su pružali usluge građanima Kantona Sarajevo koji su iskazali potrebu za tretmanom i motivaciju da postignu promjene na planu ličnog funkcioniranja ili u području odnosa sa drugima.

Usluge savjetodavno-terapeutskog rada pružalo je **šest** stručnih radnika koji su, pored dodiplomskih studija iz oblasti psihologije, pedagogije i socijalnog rada, završili četverogodišnju specijalističku edukaciju iz sistemske porodične terapije, te koji u svom radu primjenjuju sistemski način razumijevanja funkcioniranja porodice i koriste tehnike sistemske porodične terapije i komplementarne tehnike drugih terapijskih škola poštujući etičke principe u ovoj oblasti. To su princip povjerljivosti podataka vezanih za korisnika i sadržaj tretmana, te princip dobrovoljnosti za uključivanje u tretman.

4.2.1. Podaci o korisnicima savjetodavno-terapeutskog tretmana

Tokom 2019. godine kontinuiranim savjetodavno-terapeutskim tretmanom obuhvaćeno je ukupno **803 korisnika**.

U tabeli br. 1. prikazan je broj korisnika kojima su pružene savjetodavno-terapeutske usluge tokom 2019. godine (po oblicima rada).

Tabela br. 1.	Individualni oblik rada	Dijadni oblik rada	Porodični oblik rada	Grupni oblik rada	Ukupan broj korisnika
Broj korisnika kojima je pružena usluga savjetodavno-terapeutskog tretmana	537	220	40	6	803

Tokom izvještajnog perioda najveći broj građana (**42.5%**) iskazao je potrebu za savjetodavno-terapeutskim tretmanom samoinicijativno, te na osnovu preporuke aktuelnih i korisnika sa kojima je završen tretman (**37.8%**). Na osnovu upute od strane profesionalaca iz organizacija obrazovnog i zdravstvenog sistema, te iz JU “Kantonalni centar za socijalni rad“ u savjetodavno-terapeutski tretman uključeno je (**18.1%**) korisnika, dok je (**1,6%**) korisnika stručnu pomoć dobilo po pozivu savjetnika-terapeuta.

U izvještajnom periodu povećan je broj korisnika koji su u savjetodavno-terapeutski tretman uključeni na osnovu upute profesionalaca zaposlenih u ustanovama i organizacijama iz socijalnog, zdravstvenog i obrazovnog sistema. Najčešće se radilo o korisnicima koji su imali predrasude o savjetodavno-terapeutskom radu, nisu bili u mogućnosti sami uočiti prisustvo problema, nisu bili svjesni potrebe za promjenom disfunkcionalnih porodičnih odnosa i/ili nisu imali kapacitet za postizanje promjena.

Od ukupnog broja korisnika koji su u izvještajnom periodu zatražili usluge savjetodavno-terapeutskog rada **69,7%** su ženskog, a **30,3%** muškog spola.

Najveći procenat građana koji su bili obuhvaćeni savjetodavno-terapeutskim tretmanom (**52,7%**) su starosti od 36 do 60 godina, **27,55%** korisnika je u dobnoj skupini od 25 do 35 godina, dok je **14,04%** korisnika u dobi od 15 do 24 godine, **3,46%** osoba starijih od 60 godina i **2,25%** djece uzrasta do 14 godina.

Kada je u pitanju obrazovna struktura, najveći procenat (**45,9%**) korisnika ima obrazovanje na nivou III, IV ili V stepena stručne spreme, **36,6%** korisnika ima obrazovanje na nivou visoke stručne spreme, dok **10,7%** korisnika ima završenu specijalizaciju, master ili doktorski studij i **6,8%**, korisnika ima završen niži stepen obrazovanja.

Od ukupnog broja građana Kantona Sarajevo koji su u 2019. godini koristili savjetodavno-terapeutske usluge najveći broj dolazi sa područja općine Novi grad (**30,5%**), zatim slijedi Općina Novo Sarajevo sa **23,2%** i Općina Centar sa **18,1%**, Općina Ilidža sa **9,9%** i Općina Stari grad sa **7,6%** korisnika. Preostalih **10,7%** korisnika usluga su sa ostalih općina Kantona Sarajevo.

Tokom 2019. godine savjetodavno-terapeutski tretman je završen sa **510** korisnika.

U tabeli br. 2 prikazan je broj korisnika sa kojima je završen tretman tokom 2019. godine (po oblicima rada).

Tabela br. 2.

	Individualni oblik rada	Dijadni oblik rada	Porodični oblik rada	Grupni oblik rada	Ukupan broj korisnika
Broj korisnika sa kojima je završen tretman	334	152	18	6	510

Sa 45.5% korisnika tretman je završen po planu, sa 34.3% sporazumom između savjetnika-terapeuta i korisnika usluga. Proces je prekinut jednostrano od strane 20.2% korisnika.

Najčešći razlozi za jednostrani prekid tretmana od strane korisnika bili su promjena prebivališta i bolest korisnika ili člana njegove porodice kao i razlike između ciljeva, načina i principa savjetodavno-terapeutskog rada u odnosu na očekivanja korisnika od tretmana. Najčešće su to očekivanja „instant rješenja problema“, postojanje „skrivenih ciljeva korisnika“ i očekivanja „sekundarne dobiti“.

4.2.2. Savjetodavno-terapeutski tretman

U izvještajnom periodu realizirano je ukupno **3072 seansi savjetodavno-terapeutskog tretmana**.

Dužina trajanja jedne seanse je 45 minuta. Svim realiziranim seansama prethodila je predseansa u okviru koje se odvijala priprema za savjetodavno-terapeutski rad sa korisnicima usluga. Svaka savjetodavno-terapeutska seansa podrazumijevala je realizaciju postseansi, procesa reflektiranja o tretmanu, terapijskom procesu, korištenim intervencijama i terapijskim promjenama postignutim u okviru savjetodavno-terapeutskog procesa.

U tabeli br. 3. prikazan je broj savjetodavno-terapeutskih seansi realiziranih tokom 2019. godine (po oblicima rada)

Tabela br. 3.

	Individualni oblik rada	Dijadni oblik rada	Porodični oblik rada	Grupni oblik rada	Ukupan broj seansi
Broj realiziranih sav-terapijskih seansi	2199	780	69	24	3072
Broj realiziranih sav-terapijskih predseansi	2199	393	33	18	2643
Broj realiziranih sav-terapijskih postseansi	2199	393	33	18	2643

4.2.3. Usluge savjetodavno-terapeutskog tretmana

U periodu januar-decembar 2019. godine korisnicima savjetodavno-terapeutskog tretmana pruženo je ukupno **5882** usluga. Slijedi tabelarni prikaz:

Vrsta pružene usluge	Broj usluga
Usluge (psiho)terapije	1744
Usluge savjetovališnog rada	1852
Dijagnosticiranje problema	424
Preliminarna trijaža	595
Inicijalni intervju	536

Intervencije putem telefona	621
Usluga praćenja korisnika	69
Usluge krizne intervencije	7
Usluga ekointervencije	17
Usluga posredovanja	5
Izrada nalaza i mišljenja	12
Ukupno usluga	5882

Savjetodavno-terapeutski rad je strukturiran proces usmjeren na promjenu interakcija porodičnog sistema u cilju otklanjanja problema koji ograničavaju funkcioniranje porodice i njenih članova. Ovaj proces odvijao se u profesionalnom odnosu savjetnika-terapeuta i korisnika usluga, u sigurnom i povjerljivom ambijentu.

U okviru savjetodavno-terapeutskog procesa pruženo je **1744** usluga **terapijskog rada** i **1852** usluga **savjetovanišnog rada**.

Tokom prvog kontakta stručnih saradnika sa korisnicima usluga obavljala se **preliminarna trijaža**, proces u okviru kojeg se fokusirao problem, procjenjivale indikacije za tretman u Savjetovaništu i/ili su se korisnici upućivali na konsultacije ili tretman u druge institucije. Preliminarna trijaža obavljala se i u direktnom kontaktu građana koji su dolazili u prostorije Savjetovaništa bez prethodne najave. Tokom izvještajnog perioda pruženo je ukupno **595** usluga preliminarne trijaže.

U okviru prve seanse (**inicijalnog intervjua**) stručni saradnici za savjetodavno-terapeutski rad bili su usmjereni na kreiranje odnosa povjerenja, kao pretpostavke za otpočinjanje procesa. Tokom inicijalnog intervjua i u prethodnom periodu su eksplorirani i **dijagnosticirani problemi** korisnika, sagledana njihova očekivanja, te su utvrđeni ciljevi tretmana.

U periodu januar-decembar 2019. godine pružene su **536** usluge inicijalnog intervjua i **424** usluga dijagnosticiranja problema.

U okviru prve seanse, a prema potrebama korisnika, pružene su i usluge **krizne intervencije**. Ove usluge pružene su i korisnicima koji su tokom kontinuiranog tretmana bili izloženi neočekivanim stresnim situacijama.

Tokom izvještajnog perioda pruženo je **7** usluga krizne intervencije.

Usluge **intervencija putem telefona** pružene su kako korisnicima koji su bili uključeni u savjetodavno-terapeutski tretman tako i osobama koje su bile suočene sa različitim problemima, ali nisu bile spremne za uključivanje u tretman. U izvještajnom periodu pruženo je **621** usluga intervencija putem telefona.

Usluge **praćenja** pružene su korisnicima sa kojima je tretman bio u završnoj fazi, a koji su iskazali potrebu za dodatnom podrškom savjetnika-terapeuta kod kojeg su bili u tretmanu. Tokom 2019. godine pruženo je **69** usluge praćenja.

Ekointervencija podrazumijeva suradnju sa profesionalcima drugih institucija ili organizacija, a ima za cilj koordiniranje intervencija pruženih korisniku. Ovo je intervencija koja se koristila u tretmanu osoba izloženih višeslojnim problemima, a koje je bilo potrebno paralelno tretirati u institucijama socijalnog, zdravstvenog ili

obrazovnog sistema ili onih za čije je rješavanje problema bila neophodna intervencija policije. Tokom izvještajnog perioda pruženo je **17** usluga ekointervencije.

Posredovanje

U periodu januar-decembar 2019. godine provedeno je ukupno **2** postupka posredovanja prije pokretanja postupka za razvod braka.

U provedenim postupcima supružnici su uglavnom usaglasili mišljenja vezana za povjeru malodobne djece i postigli dogovor o dinamici i načinu održavanja neposrednih kontakata malodobne djece sa roditeljima sa kojima neće nastaviti živjeti, kao i prijedloge novčanih iznosa namijenjenih za mjesečna izdržavanja djece.

U okviru postupaka plasirane su intervencije savjetovanja koje su imale za cilj razumijevanje značaja održavanja roditeljske komunikacije, poticanje odgovornog roditeljstva i preveniranje posljedica razvoda braka na djecu. Voditeljica postupka je za potrebe Suda sačinila zapisnike o provedenim postupcima posredovanja i stručna mišljenja koja sadrže sve potrebne elemente.

4.2.4. Fokusirana problematika po oblicima rada

Tokom izvještajnog perioda korisnici su prezentirali poteškoće i probleme koji se tiču načina njihovog funkcioniranja u porodičnom ili drugim sistemima, a koji su doveli do intrapersonalnih (unutarnjih-psiholoških) i/ili interpersonalnih (relacijskih) problema.

Specifičnost problematike u izvještajnom periodu ogleda se u većoj prisutnosti različitih simptoma, patoloških stanja i procesa za čije tretiranje je neophodna i opservacija psihijatra. Uočeno je povećanje broja djece srednjoškolskog uzrasta koji su nositelji simptoma depresije, te porodica izloženih transgeneracijskom prijenosu traume uvjetovane višestrukim gubicima tokom ratnog i poratnog perioda. Posebnu teškoću predstavlja i savjetodavno-terapeutski rad sa porodicama u kojima je prisutan veći broj nositelja simptoma, koji koincidiraju sa izrazito stresnim životnim događajima kao što su razvod braka ili suočavanje sa hroničnim bolestima ili bolestima u terminalnoj fazi. Ova specifična problematika odražava se na način realiziranja roditeljskih uloga i odgoj najmlađih članova porodice što može ostaviti dugoročne posljedice.

U proteklom periodu **prezentirana i fokusirana** problematika korisnika je tretirana kroz individualne, dijadne (bračne, partnerske, roditeljske, roditelj-dijete relacije) i porodične oblike savjetodavno-terapijskog rada.

Na **individualnom nivou** tretirana je simptomatologija: anksioznost, napadi panike, depresivno raspoloženje, nedostatak samopouzdanja i samopoštovanja, stres, ovisnost o kocki.

Simptomatologija je povezana sa problemima nastalim usljed gubitka bliskih osoba, traumatskih iskustava, hroničnih bolesti i bolesti u terminalnoj fazi, seksualnog nasilja ili seksualne zloupotrebe, prekida partnerskih relacija, teškoća u procesu emocionalnog vezivanja, nezadovoljstva vlastitom ulogom u porodičnom sistemu, nezadovoljstva sobom i svojim načinom života, nemogućnosti re/uspostave funkcionalnih odnosa sa značajnim osobama, teškoća u komunikaciji sa značajnim osobama, porodičnih odnosa koje karakterizira disbalans u distribuciji moći i emocionalnoj razmjeni članova porodice, te izostanka institucionalne podrške korisnicima u rješavanju njihovih problema.

Tretmanom su bile obuhvaćene i osobe nezadovoljne vlastitim postignućima u području profesionalnog djelovanja, te osobe koje nemaju kapacitet za postizanje promjena vlastitih životnih okolnosti u kontekstu nepovoljnih socio-ekonomskih prilika.

Na **nivou partnerstva** uočena je povećana potreba korisnika za stručnom pomoći radi narušenih partnerskih odnosa, međusobnog nerazumijevanja partnera, teškoća nastalih radi nedostatka kapaciteta partnera za

adekvatnu preraspodjelu odgovornosti i obaveza, neadekvatne emocionalne povezanosti partnera, gubitka povjerenja i ljubomore zbog izvanbračne relacije ili virtualne prevare, suočavanja sa postojanjem paralelne veze bračnog partnera, ovisnosti o kocki jednog od partnera, naglašenih razlika oblikovanih različitim kulturološkim vrijednostima porodica porijekla, dilema vezanih za održivost bračne zajednice, te prekida partnerske relacije, disfunkcionalnih odnosa u kojima partner/ica ima suicidalne ideje, dijagnosticiran bipolarni poremećaj, psihozu ili (postpartalnu) depresiju.

U izvještajnom periodu tretirani su **partneri u fazi razvoda braka** ili u **postrazvodnoj fazi** sa teškoćama nastalim radi nemogućnosti prihvatanja odluke o razvodu braka, specifičnim emocionalnim stanjima patnje koja bivše partnere ometa u svakodnevnom funkcioniranju, kao i problemima u procesu reuspostave roditeljske komunikacije nakon razvoda braka.

Tretmanom je korisnicima pružena pomoć sa ciljem preispitivanja stavova i očekivanja u partnerskom odnosu, prevazilaženja problema u partnerskim relacijama, postizanja emotivne stabilnosti i kreiranja novih perspektiva i načina percipiranja životne realnosti.

Na preporuku profesionalaca iz službi socijalne zaštite JU „Kantonalni centar za socijalni rad“ tretirani su korisnici kojima je omogućeno da uz pomoć savjetnika-terapeuta preispitaju ispravnost odluke o razvodu braka, prevaziđu emocionalne aspekte separacije i nastave kontinuirano obavljati roditeljske uloge postizanjem odgovornog i kooperativnog roditeljskog odnosa.

Tretmanom porodične terapije obuhvaćeni su korisnici koji su imali konflikte na relaciji roditelj-dijete/adolescent, konfliktnu komunikaciju ili prekid komunikacije zbog smanjene tolerancije na izražene međusobne razlike članova porodice, kao i korisnici u čijim porodicama postoje porodične tajne koje se negativno reflektiraju na emocionalni razvoj djece, te nasiljem organizirani porodični sistemi.

Usluge su pružane i porodicama u kojima je došlo do razvoda braka partnera, a koji nisu postigli dogovor o povjeri djece ili je potpuno izostala suradnja roditeljskog para.

Na nivou **roditeljskih uloga** tretirani su problemi nedostatka kapaciteta za postizanje funkcionalnog roditeljstva, nedostatka roditeljskih kompetencija, odsustva autoriteta roditelja, neusklađenosti roditeljskih stilova, prezaštitničkog odnosa roditelja naspram djece, propusnosti granica između sistema roditelja i djece u porodici, manjka osjetljivosti za razvojne potrebe djece i mladih, nejasnih porodičnih pravila i konfliktne roditeljske komunikacije.

Ovi problemi doveli su do niza emotivnih i ponašajnih problema kod najmlađih članova porodičnog sistema poput tjeskobe, strahova, depresivnog raspoloženja, te neposlušnosti, buntovnog i impulsivnog ponašanja, neprilagođenog ponašanja u odnosu na vršnjake i nastavno osoblje, velikog broja izostanaka sa nastave, niskog školskog postignuća, te nedostatka motivacije za postizanje školskog uspjeha.

4.2.5. Evaluacija

Evaluacija terapijskog procesa realizirana je sa svim korisnicima sa kojima je tokom izvještajnog perioda završen kontinuiran tretman. Evaluacija je podrazumijevala usmeno rekapituliranje značajnih uvida i postignutih promjena korisnika kao i pismenu procjenu uspješnosti tretmana.

Korisnici, sa kojima je savjetodavno-terapeutski tretman završen tokom 2019. godine, ocijenili su korisnost tretmana prosječnom ocjenom **4,85** (na skali od 1 do 5). Od ukupnog broja korisnika, koji su dobili uslugu savjetodavno-terapeutske tretmana tokom izvještajnog perioda, njih **93%** je procijenilo da je došlo do promjene njihovog ponašanja tokom tretmana, dok **94,6%** korisnika smatra da je u toku tretmana došlo do promjene načina na koji se nose sa problemom koji je bio u fokusu terapijskog rada.

Tehnike evaluacije savjetodavno-terapeutskog procesa primjenjivale su se i tokom samog tretmana pri čemu su savjetnici-terapeuti nastojali sagledati način na koji su terapijske intervencije doprinijele promjenama koje su utjecale na terapijske ishode u odnosu na definirane probleme i očekivanja korisnika od tretmana.

4.2.6. Supervizija

Supervizija je proces profesionalne podrške i pomoći stručnjacima čije obavljanje posla podrazumijeva rad sa korisnicima usluga. Cilj održavanja supervizije u Odjeljenju za savjetodavno-terapeutski rad je održavanje kvalitete savjetodavno-terapeutskih usluga i preveniranje profesionalnog sagorijevanja. Tokom 2019. godine realizirana su četiri susreta grupne supervizije čija je dužina trajanja tri sata, a vodila ih je Radmila Vulić-Bojović psihologinja, psihoterapeutkinja i edukatorica iz oblasti sistemske porodične terapije.

4.2.7. Intervizija

Intervizijski sastanci su kontinuirana aktivnost koja je i tokom izvještajnog perioda u Odjeljenju za savjetodavno-terapeutski rad realizirana jednom sedmično. U okviru intervizijskih sastanaka prezentirani su slučajevi korisnika u tretmanu sa ciljem razmjene iskustava i znanja, te pružanja međusobne podrške i pomoći savjetnika-terapeuta. Ovi procesi doprinijeli su jačanju profesionalnih kompetencija, a time i kvaliteti usluga koje su pružene korisnicima.

4.3. PROMOTIVNO-PROPAGANDNE AKTIVNOSTI

4.3.1. Medijski nastupi

Učešća u javnom informiranju koja zahtijevaju promociju rada Ustanove, te najavu sadržaja koje Ustanova provodi, vršena su na poziv medija i po ukazanoj potrebi za medijskim istupom, a sve u cilju informiranja javnosti o radu Ustanove kako slijedi:

- 04.01.2019. TVSA, prilog za Dnevnik o temi „Ovisnost o kockanju”, Tarik Smailbegović;
- 16.01.2019. BHTV, gostovanje u emisiji „Jutro za sve” o temi „Osamostaljivanje mladih”, Fikreta Mulaosmanović-Smajić;
- 22.01.2019. Federalni radio, gostovanje u emisiji „Porodični magazin“ o temi “Tinejdžeri”, Fikreta Mulaosmanović-Smajić;
- 01.02.2019. Izjava za sedmični magazin Faktor o temi „Ovisnost o internetu”, Tarik Smailbegović;
- 04.02.2019. Izjava za „Dnevni avaz” o temi „Ovisnost o internetu”, Tarik Smailbegović;
- 06.02.2019. TVSA, gostovanje u Jutarnjem programu o temi „Mladi i internet”, Amer Šenderović;
- 20.02.2019. BHTV, gostovanje u emisiji „Jutro za sve” o temi „Priprema za roditeljstvo”, Fikreta Mulaosmanović-Smajić;
- 21.02.2019. Nova BiH, izjava za dnevnik o temi „Ovisnost o internetu”, Tarik Smailbegović;
- 12.03.2019. N1, izjava za dnevnik o temi „Ovisnost o internetu”, Tarik Smailbegović;

- 28.03.2019. HAYAT TV, gostovanje u emisiji „Dobar dan BiH” o temi „18 godina KJU Porodično savjetovalište” Tarik Smailbegović;
- 03.04.2010. BHRTV, gostovanje u emisiji „Odrastanje” na temu obilježavanja 18 godišnjice postojanja KJU Porodično savjetovalište, Tarik Smailbegović i Azra Latić;
- 30.04.2019. Federalni radio, gostovanje u emisiji „Porodični magazin“ o temi “Ovisnost o kockanju” Tarik Smailbegović;
- 09.05.2019. NOVA BH, izjava o temi „Internet kao stil života”, Tarik Smailbegović;
- 24.05.2019. Al Jazeera Balkans, izjava o temi „Mladi i Internet”, Tarik Smailbegović;
- 03.06.2019. TVSA, gostovanje u jutarnjem programu na temu „Priprema djeteta za polazak u školu“, Fikreta Mulaosmanović-Smajić;
- 05.06.2019. FTV, izjava o temi Internet kao stil života - prednosti i mane, Amer Šenderović;
- 24.05.2019. Al Jazeera Balkans, izjava za dnevnik, prilog: “Snimak nesreće zgrozio građane“. Fikreta Mulaosmanović-Smajić;
- 30.07.2010. BH Radio 1, gostovanje u emisiji „Otvoreni studij“ na temu: Medunarodni dan prijateljstva; Amer Šenderović;
- 22.08.2019. TVSA, gostovanje na Jutranjem programu na temu „Priprema djeteta za polazak u školu“; Denyel-Ismir Kovač;
- 20.09.2019. Radio KALMAN, gostovanje na temu Internet – prednosti i mane korištenja; Amer Šenderović;
- 25.09.2019. BH Radio 1, gostovanje u emisiji „Ringišpil“ na temu: „Podrška roditeljima pri polasku djece u školu“; Denyel-Ismir Kovač;
- U izvještajnom periodu je na portalu Faktor.ba objavljen stručni članak na temu „Priprema djeteta za polazak u školu“. Fikreta Mulaosmanović-Smajić;
- 01.10.2019. godine Federalni radio, gostovanje na temu „Razgovor o porodici i porodičnim vrijednostima“; Amer Šenderović;
- 01.10.2019. godine BH radio, gostovanje u jutarnjem programu na temu „Tradicionalni ritual fenomenologija pijenja kafe“; Denyel-Ismir Kovač;
- 02.10.2019. godine BH radio, gostovanje u emisiji Odrastanje na temu „Promocija rada i usluga KJU „Porodično savjetovalište“, Azra Latić;
- 23.10.2019. godine, BH radio, emisija Odrastanje gostovanje na temu „Odgojni stilovi roditelja“; Fikreta Mulaosmanović-Smajić;
- 24.10.2019. godine, TV Vogošća gostovanje na temu „Promocija rada i usluga KJU „Porodično savjetovalište“; Tarik Smailbegović;
- 19.11.2019. godine, Federalni radio, gostovanje na temu „Dan djeteta“; Amer Šenderović;
- 13.12.2019. godine, FACE TV, jutarnji program gostovanje na temu Djeca i tehnologija“ Amer Šenderović;
- Gostovanje u jutarnjem programu BHTV na temu “Porodične krize”. januar 2019, Meliha Fejzić;
- Gostovanje u jutarnjem programu BHTV na temu “Partnerski odnosi”. februar 2019, Meliha Fejzić;
- Gostovanje u jutarnjem programu N1 Televizije na temu “Razvod braka” (21.11.2019.), Meliha Fejzić;
- Gostovanje na RadioFBiH na temu Razvod braka. Decembar 2019, Meliha Fejzić;
- Gostovanje u emisiji „Jutro za sve“ BHTV na temu: „Kako komunicirati sa tinejdžerom?“, Nataša Kahrmanović;
- Gostovanje na Nova BH TV temu: „Kako sačuvati uspješan brak?“, Nataša Kahrmanović;
- Gostovanje na TV N1 na temu: „Povećanje broja razvoda u BiH“, Nataša Kahrmanović;
- Izjava za BH Radio 1 na temu: „Fizičko kažnjavanje djece“, Nataša Kahrmanović;
- BHTV - "Jutro za sve" Bračno posredovanje, Nijaz Omanović;
- N1- Zajedničko roditeljstvo nakon razvoda" , Nijaz Omanović;
- 23.05.2019. Al Jazeera Balkans, izjava za dnevnik, prilog: “Snimak nesreće zgrozio građane“. Tarik Smailbegović.

4.3.2. Web stranica Ustanove

Softverskom analizom posjeta (Google analytics) web stranice za protekli period, a zaključno sa 31.12.2018.g. evidentirano je **26.019** posjetitelja koji su ostvarili **80.374** pregleda sadržaja linkova i naslova u okviru web stranice Ustanove, dok je na FB Fan page ostvareno **48.168** pregleda.

Pod linkom *vijesti* objavljeno je **79 tekstova**.

Neke od tema su:

- Edukacija profesionalaca O.Š. „Avdo Smajlović“ o temi „Suradnja škole i porodice“;
- Konferencija „Savjetovanje kao podrška porodici u riziku“;
- „Internet kao stil života“;
- Edukacija volontera koji rade sa djecom u riziku;
- Realizovan „Kamp za mlade“;
- „Prevenција nasilja nad djecom u digitalnom okruženju“;
- Podrška roditeljima sa iskustvom razvoda braka;
- „Zajedno do uspjeha“;
- Saradnja u mreži između KJU „Dom za djecu bez roditeljskog staranja“ Bjelave i KJU „Porodično savjetovalište“.

4.4. SARADNJA U MREŽI

4.4.1. Edukativno predavanje za profesionalce KJU „Dom za djecu bez roditeljskog staranja“ Bjelave

U sklopu nastavka saradnje u mreži između KJU „Dom za djecu bez roditeljskog staranja“ Bjelave i KJU „Porodično savjetovalište“ u periodu februar-april realizirana su četiri edukativna predavanja za **11 profesionalaca/odgajatelja**. Obrađene su sljedeće teme:

- „Stres u svakodnevnom životu“. Kroz navedenu temu profesionalci su upoznati sa osnovnim pokazateljima koji mogu biti početni znaci sagorjevanja u poslu i radnom okruženju te pojačanu izloženost stresu. Kroz realizirane vježbe u sklopu ove interaktivne radionice profesionalci su imali priliku da se upoznaju sa vrstama stresa, simptomima stresa i simptomima sagorjevanja kao i sa poduzimanjem preventivnih radnji s ciljem smanjenja stresa u svakodnevnom životu koji u velikoj mjeri mogu imati uticaj i na profesionalnu uključenost i nošenje sa izazovima u radu.
- „Mladi i internet“ tokom koje su predstavljene prednosti i nedostaci koje internet nosi sa sobom, te date preporuke kako bi odgajatelji pomogli mladima da internet koriste na siguran i koristan način. Razgovarano je i o svakodnevnim izazovima u radu sa mladima koji nastaju uslijed neadekvatnog i prekomjernog korištenje interneta.
- „Sprječavanje nasilja među vršnjacima“. Kroz navedenu temu profesionalci su upoznati sa osnovnim pokazateljima koji mogu biti početni znakovi da dijete trpi neku vrstu nasilja, uzrocima koji dovode do pojave nasilja, preporukama u prevenciji, te o važnosti pravovremenog reagiranja. Također, zaključeno je da ni jedan oblik nasilja među djecom nije prihvatljiv i da mladi trebaju odrastati sa takvim shvaćanjem.
- „Socijalne vještine“. Cilj predavanja je osnaživanje interpersonalnih vještina, odnosno kompetencija i međuljudskih vještina koje pomažu pojedincu u procesu donošenja odluka, rješavanju problema, kritičkog i kreativnog mišljenja, učinkovite komunikacije, uspostavljanju zdravih odnosa i saosjećanja s drugima, nošenja s emocijama i uzrocima stresa, te upravljanju vlastitim životom na zdrav i produktivan način.

4.4.2. Edukativno predavanje za roditelje u saradnji sa KJU „Odgojni centar“

U ovom izvještajnom periodu realizirane su dvije aktivnosti u saradnji sa KJU „Odgojni centar“. Aktivnosti su se odnosile na realizaciju dva edukativna predavanja za roditelje. U JU „Srednja građevinsko geodetska škola“ realizirano je predavanje za **60 roditelja** učenika prvih razreda na temu „Saradnja porodice i škole – preduvjet za dobar školski uspjeh djeteta“. Cilj aktivnosti je da roditelje potaknemo na aktivnu saradnju sa školom, da u jednom takvom ozračju partnerstva roditelja i škole dijete osjeti da se nalazi u sigurnom okruženju gdje mu je pružena prilika da prati nastavu, da uči, da se druži sa vršnjacima i pospješuje svoju socijalizaciju, ujedno da susreće bogatstvo različitosti kroz upoznavanje drugog i drugačijeg.

Drugo predavanje realizirano je u prostorijama KJU „Odgojnog centra“ za **15 roditelja** štićenika centra na temu „Uloga roditelja u odrastanju djece“. Sa roditeljima smo razgovarali o tome kako oni vide svoju ulogu roditelja i da li su se u ulozi roditelja snašli. Ukazali smo na važnost izgradnje kvalitetnog odnosa sa djetetom, međusobnog povjerenja i poštovanja, komunikacije, postavljanja granica te dosljednosti u provođenju istih i dr. Shodno iskazanoj potrebi saradnja u mreži ove dvije ustanove će se nastaviti i u 2020. godini.

4.4.3. Okrugli sto „Vratimo inkluziju u naše škole“

Dana 25.09.2019.godine u hotelu Hills u organizaciji „Upravnog odbora Udruženja učitelja KS“ organiziran je okrugli sto na temu „Vratimo inkluziju u naše škole“, na kojem je uzeo učešće i saradnik KJU „Porodično savjetovališta“. Cilj ovog okruglog stola je, donijeti prijedloge rješenja koja se najčešće odnose na stručno usavršavanje nastavnika, te na asistente u nastavi koji će biti konstanta, a sve na osnovu ukazanih realnih potreba ujedno je naglašena i neophodnost da se obezbijede asistenti u nastavi, koji bi bili stalno tu kako bi pružali aktivnu podršku u tom periodu dječijeg rasta i razvoja. Obzirom na aktivnu suradnju koju KJU „Porodično savjetovaliste“ ostvaruje već dugi niz godina sa Ministarstvom za obrazovanja, nauku i mlade KS kao i svim osnovnim i srednjim školama u KS, svojim pristustvom smo iskazali punu potporu i razumjevanje iskazanim realnim potrebama u procesima rada.

4.4.4. Učešće na radionici „Prevencija nasilja nad djecom u digitalnom okruženju“

U sklopu partnerskog projekta organizacija MFS-EMMAUS i HHC (Hope and Home for Children) koji nosi naziv „Prevencija nasilja nad djecom u digitalnom okruženju“ i koji se realizira u okviru MATRA programa Ambasade Kraljevine Holandije u BiH, u periodu jula i septembra, 2019. godine na Jahorini realizirane su dvije radionice o nasilja nad djecom u digitalnom okruženju. S ciljem profesionalnog usavršavanja i razvoja, te primjene inovativnih preventivnih programa u radu s djecom i mladima u navedenoj radionici sudjelovali su dva predstavnika KJU „Porodično savjetovališta“. Pored predstavnika Savjetovališta u ovoj radionici učestvovali su, predstavnik Ministarstva za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice KS, predstavnici centara za socijalni rad, nevladinih organizacija i hranitelji. Cilj radionice bio je upoznati učesnike i učesnice s različitim oblicima nasilja, kao i s posljedicama nasilja na psihički i fizički razvoj djece i mladih. Također, potaknuta je diskusija i o identifikaciji i prijavljivanju različitih oblika nasilja, a poseban akcent je stavljen na nasilje u online prostoru. Također, učesnicima je predstavljen Centar za sigurni internet, s pojašnjenjem svih njegovih komponenti, uključujući način na koji mogu prijaviti nelegalni/neprikladni sadržaj na internetu, kao i nova komponenta web stranice „Djeca u javnoj brizi“- gdje se mogu informisati o zakonodavnom okviru vezanom za djecu u sistemu javne zaštite. Budući da je prevencija je i više nego važan korak ka smanjenju nasilja u našem društvu s posebnim akcentom na digitalno okruženje učesnici i učesnice su dobili zadatak da u narednom periodu da u svojim zajednicama i okruženju organiziraju nove aktivnosti preko kojih će dalje raditi na podizanju svijesti o značaju prevencije nasilja u online prostoru.

4.5. OSTALE AKTIVNOSTI

4.5.1. Konferencija „Savjetovanje kao podrška porodici u riziku“

Povodom obilježavanja 18 godina postojanja KJU „Porodično savjetovalište“ 29.03.2019. godine u hotelu Holiday organizirala je konferenciju pod nazivom „Savjetovanje kao podrška porodici u riziku“. Konferencija je imala za cilj prikazati značaj savjetovanja kroz svjetske trendove u ovoj oblasti, iskustva korisnika te zakonsku regulativu ove oblasti u domenu socijalne zaštite.

Na konferenciji je učestvovalo sedam predavača na sljedeće teme: *Savjetovanje iz perspektive Kantonalne javne ustanove „Porodično savjetovalište“*, *Savjetodavno-terapijski rad: transformativna praksa, Kantonalna javna ustanova „Porodično savjetovalište“ u sistemu socijalne zaštite Kantona Sarajevo*, *Savjetovanje i psihoterapija porodica pod rizikom kao društveno korisne djelatnosti*, *Važnost savjetovanja porodice osoba sa invaliditetom*, *Iskustvo korisnice i Bitnost psihoterapije i savjetovanja za porodice djece s poteškoćama – osoba s invaliditetom*. Također na konferenciji je prisustvovalo preko **80 učesnika** među kojima su bili predstavnici akademske zajednice, socijalnog, obrazovnog i zdravstvenog sektora, predstavnici nevladinih organizacija, direktori javnih ustanova, pedagozi, psiholozi, socijalni radnici, sociolozi, novinari, teolozi, odgajatelji, omladinski radnici i korisnici usluga.

Prilikom otvaranja konferencije, direktor savjetovališta iskoristio je priliku i uručio zahvalnice istaknutim pojedincima i institucijama koje su učestvovala u osnivanju i razvoju Ustanove u proteklih osamnaest godina.

Neki od zaključaka koji su doneseni na ovoj konferenciji su:

- Savjetovanje je veoma značajna društvena djelatnost koja pozitivno utječe na pojedinca i na cjelokupnu zajednicu.
- Savjetodavno-terapijski rad i intervencija u zajednici su u saradničkom odnosu i predstavljanju povezane djelove istog narativa pružanja psihosocijalne podrške.
- Neophodna je podrška svih subjekata koji su odgovorni za ovaj sektor kako bi na vrijeme mogli prepoznati značajne društvene probleme i pružati adekvatnu podršku porodicama u riziku.
- Savjetodavno – terapijski rad i rad u zajednici (primarna prevencija) neophodna su podrška i pomoć porodici.
- Potrebno je jačati savjetodavno – terapijski rad i rad u zajednici kao podrška i pomoć porodici.

U okviru priprema za konferenciju realiziran je i veliki broj organizacijsko tehničkih aktivnosti koje su se odnosile na osmišljavanje koncepta konferencije, izradu programa, pravljenja liste pozivnica i zahvalnica, izradu jednoobraznih power point prezentacija za predavače, izradu promo materijala (agenda, plakat), redovna komunikacija sa predavačima, slanje pozivnica, medijska promocija i sl.

4.5.2. Učešće na Međunarodnoj konferenciji pod nazivom Projekt „Solid.forum – Forum socijalne solidarnosti“ u organizaciji Grada Zagreba i Općine Centar Sarajevo

U periodu 28. i 29. marta, Grad Zagreb i Općina Centar Sarajevo organizirali su Konferenciju pod nazivom Projekt „Solid.forum – Forum socijalne solidarnosti“ u kojoj je učešće uzeo i predstavnik Savjetovališta. Učešće predstavnika Savjetovališta ogledalo se između ostalog u razmjeni iskustava, uspostavljanja potencijalne saradnje, te predstavljanja pozitivnih praksi u radu i razmjeni ideja u promociji socijalne solidarnosti. Okosnica posjete bila je i u predlaganju ideja i inicijativa razvoja zajedničkih aktivnosti u vidu novih projekata i programa koje imaju za cilj povećanje solidarnosti i socijalne integracije između sudionika iz Zagreba i Sarajeva.

4.5.3. Trening trenera i trenerica RIPPO

U cilju profesionalnog usavršavanja i razvoja, te primjene inovativnih preventivnih programa u radu s djecom i mladima, u ovom izvještajnom periodu predstavnica Savjetovališta učestvovala je na edukaciji iz oblasti prevencije ovisnosti. Edukaciju je organiziralo Udruženje za prevenciju ovisnosti NARKO-NE u okviru projekta Razvoj prevencije ovisnosti RIPPO, a čiji cilj je obuka profesionalaca koji će provoditi edukaciju iz oblasti prevencije ovisnosti i unapređenja zdravlja u oblastima obrazovnog, zdravstvenog, omladinskog i drugih sektora. Edukacija je obuhvatila četiri oblasti na teme: „Uvod u prevenciju ovisnosti“, „Etika u prevenciji ovisnosti“, „Praktična područja – Mladi, radno mjesto i lokalna zajednica“ i „Praktična područja – Djeca, škola i porodica“ i trajala je od Marta do Juna mjeseca 2019. godine kroz tri susreta na mjesečnom nivou. Edukaciju su vodili stručnjaci ispred Instituta za prevenciju ovisnosti iz Austrije. Dodjela certifikata učesnicima edukacije izvršena je u okviru Prve stručne konferencije o savremenim pristupima i modelima rada s djecom i mladima u Bosni i Hercegovini na temu: „Izazovi i perspektive u oblasti prevencije ovisnosti“ koja se održala od 26. do 27. juna 2019. godine. u Sarajevu.

4.5.4. Saradnja sa Udruženjem za podršku djeci i roditeljima “Budućnost”

Na poziv **Udruženja za podršku djeci i roditeljima “Budućnost”** koje radi na stvaranju poticajnog okruženja za razvoj djece sa i bez teškoća u razvoju, predstavnici **KJU “Porodično savjetovalište”** u periodu februar-april realizirali su **dvije edukacije za 21 roditelja** na temu „Internet kao stil života“ i „Partnerstvo u roditeljstvu i odgojni stilovi roditelja“. Tokom edukacije predstavljene su prednosti i nedostaci koje internet nosi sa sobom, razgovarano je o svakodnevnim izazovima koji nastaju uslijed neadekvatnog i prekomjernog korištenje interneta, te su roditelji upoznati s važnošću partnerske uključenosti i usaglašenosti, postavljanju granica u odgoju, različitim odgojnim stilovima roditeljstvom i načinima na koji oni utječu na dijete. Na kraju predavanja date su preporuke koje su usmjerene na savjete i iskustva o poželjnom stilu roditeljstva, te kako mogu pomoći vlastitoj djeci da se sigurnije i uspješnije snađu u svijetu savremenih tehnologija i time ih zaštite ali i pouče primjerenom, odgovornom i sigurnom ponašanju na internetu.

4.5.5. Akcioni plan za prevenciju maloljetničkog prijestupništva i rada sa maloljetnicima u kontaktu sa pravosudnim sistemom u Kantonu Sarajevo

U navedenom periodu KJU "Porodično savjetovalište" aktivno je učestvovalo u radu Tima za prevenciju maloljetničkog prijestupništva i rada sa maloljetnicima u kontaktu sa pravosudnim sistemom u Kantonu Sarajevo. Između ostalog, učešće u radu ovog tijela zasnivalo se na učešću u zajedničkim sastancima na kojem su se razmjenjivale dobre prakse u implementaciji i efekti aktivnosti Akcionog plana. Segment sudjelovanja KJU "Porodično savjetovalište" u ovom akcionom planu zasnivao se na programskim aktivnostima koje su se pokazale kao dobar model u prevenciji maloljetničkog prijestupništva. Također, u ovom kvartalu izrađen je godišnji izvještaj za period 2018. godine u kome je predstavljen presjek aktivnosti savjetodavnog i preventivnog rada organiziranog prema faktorima koji utječu na pojavu poremećaja u ponašanju, kao i rizičnog ponašanja djece i maloljetnika.

4.5.6. Interaktivna radionica za mlade taekwando kluba „Željezničar“

U cilju sprječavanja nastanka i suzbijanja sociopsiholoških problema i poteškoća kod djece i mladih, na poziv Taekwando kluba „Željezničar“ za **28 mladih** uzrasta od 10-16. godina, koji treniraju u ovom klubu, u mjesecu aprilu 2019. godine realizirane su **dvije interaktivne radionice** na temu „Zajedništvo“. Budući da vršnjaci pored porodice imaju značajan utjecaj na razvoj mladih i socijalno prilagođavanje, jer dijete sa njima svakodnevno provode značajan dio dana, među njima usvaja brojne vještine i vršnjačko mišljenje. Kroz ovu radionicu mladi su imali priliku spoznati važnost kvalitetne komunikacije, prijateljstva, neophodnost suradnje, međusobnog

uvažavanja kao važnih vještina za gradnju zajedništva i pozitivnih odnosa s vršnjacima kako bi imali što veću koheziju u timu.

4.5.7. Edukacija volontera koji rade sa djecom u riziku

Predstavnik KJU „Porodično savjetovalište“ je 26. maja na poziv udruženja za prevenciju ovisnosti Narko-ne održao interaktivnu radionicu na temu „Mladi i internet“ **za 26 mladih volontera** Mentorskog programa za socijalno uključivanje djece u riziku. Volonteri su kroz interaktivan rad imali priliku provjeriti vlastito poznavanje negativnih posljedica do kojih može doći uslijed prekomjerne ili nesavjesne upotrebe interneta, preispitati vlastita ponašanja na društvenim mrežama, te usvojiti principe adekvatnog ponašanja u virtualnom svijetu, a koje mogu primijeniti u svom radu s djecom. Kroz edukaciju posebna pažnja je usmjerena na svakodnevne primjere sa kojima se volonteri susreću u radu sa djecom kao što je ovisnost o internetu, cyber nasilje, zaštita ličnih podataka u online prostoru, društvene mreže, igrice i sl. Posebno su istaknute preporuke koje mogu pomoći djeci i mladima da internet koriste na siguran i koristan način.

4.5.8. Konferencija “Kako podržati mlade u korištenju medija današnjice?”

Konferencija pod nazivom „Kako podržati mlade u korištenju medija današnjice?“ organizovana 23.09.2019. godine od strane Mediacentar Sarajevo na kojoj su se okupili roditelji, nastavnici, učitelji i odgajatelji iz Bosne i Hercegovine imala je za cilj pokretanja diskusije o navikama mladih i djece pri korištenju medija i o ulozi roditelja i edukatora da omoguće djeci i mladima da sigurno i odgovorno koriste medije. Na održanoj konferenciji ispred KJU „Porodično savjetovalište“ prisustvovali su direktorica i saradnik. Konferencija je organizovana uz podršku tranzicijskog programa, u sklopu programa Razvojne saradnje Republike Češke u Bosni i Hercegovini i u okviru implementacije projekta „Izgradnja otpornosti na dezinformacije: program obuke za porodice, nastavnike, novinare i širu javnost za borbu protiv dezinformacija“.

4.5.9. Učešće na Konferenciji o socijalnom uključivanju djece u riziku

U okviru predavljanja Modela mentorstva u zajednici – prilike i šanse za zdravo odrastanje, dana 11.09.2019. godine Udruženje za prevenciju ovisnosti Narko-ne održalo je konferenciju o socijalnom uključivanju djece u riziku. Na održanoj konferenciji ispred KJU „Porodično savjetovalište“ učestvovali su direktorica i stručna saradnica. Cilj konferencije bio je predavljanje inovativnih i uspješnih modela rada na socijalnom uključivanju djece i mladih u riziku.

4.5.10. Učešće na prezentaciji Mape prava i usluga Ministarstva za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice KS

Predstavnici KJU „Porodično savjetovalište“ su dana 06.09.2019.godine aktivno učestvovali na prezentaciji projekta Mape prava i usluga Ministarstva za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice KS i ustanova iz nadležnosti ministarstva gdje su prezentovali prava i usluge koje nudi savjetovalište. Cilj projekta je upoznavanje šire javnosti sa pravima i uslugama koje pružaju ustanove sistema socijalne zaštite odnosno da korisnici znaju kome da se obrate, gdje se ustanova nalazi, na osnovu kojih zakona ostvaruju određeno pravo i koja je procedura ostvarivanja usluga.

4.5.11. Obilježavanje Dječje nedjelje

U okviru obilježavanja Dječje nedjelje realizirane su dvije aktivnosti. U KJU „Dom za djecu bez roditeljskog staranja“ realizirana je aktivnost „Razvijajmo vrline“ u kojoj je učestvovalo **12** štićenika doma, a koja je imala za cilj unapređenje socijalnih vještina i poticanje socijalnog napretka kod djece, njihovog kreativnog provođenja slobodnog vremena, te prevenciju društveno neprihvatljivih oblika ponašanja. Druga aktivnost

realizirana je sa Međunarodna organizacija „Islamic relief“ BiH u kojoj je učestvovalo **10** mladih na temu „Internet kao stil života“ s ciljem prevencije i suzbijanja poteškoća kod mladih, posebno onih koje su uzrokovane prekomjernim korištenjem interneta.

4.5.12. Obilježavanje dana mentalnog zdravlja

U okviru obilježavanja dana mentalnog zdravlja predstavnik KJU „Porodično savjetovalište“ uzeo je aktivno učešće na panel diskusiji pod nazivom „Mentalno zdravlje u obrazovanju“. Svrha same panel diskusije je bila razmjena iskustava učesnika te da se pokuša dati odgovor po pitanju mentalnog zdravlja, kao fenomenu 21. stoljeća, kao i njegovom utjecaju na obrazovni sistem i društvo u cjelini.

4.5.13. Učešće na završnoj konferenciji „Prevencija nasilja nad djecom u digitalnom okruženju u BiH“

U oktobru mjesecu održana je završna Konferencija u sklopu projekta „Prevencija nasilja nad djecom u digitalnom okruženju u BiH“ organizirana od strane Međunarodnog foruma solidarnosti-Emmaus, Kingdom of Netherland I Hope and homes for children BiH. Aktivno učešće ispred KJU „Porodično savjetovalište“ uzeli su direktorica i dva stručna saradnika, prilikom čega su iznijeli primjere dobre prakse, kao i niz prijedloga za unapređenje saradnje između javnih ustanova i nevladinog sektora.

4.5.14. Projekt „Razvoj politika za socijalno uključivanje djece i mladih u riziku“

U sklopu partnerskog projekta organizacija NARKO-NE uz podršku Instituta za razvoj mladih KULT i Ambasade Kraljevine Švedske u BiH realiziran je projekt „Razvoj politika za socijalno uključivanje djece i mladih u riziku“. Na edukaciji koja je održana u mjesecu oktobru i novembru u Hotelu Holiday su prisustvovali predstavnici Ustanove. Cilj projekta je osigurati edukacije za uposlenike ustanova socijalne zaštite koji rade direktno s djecom i mladima, te osigurati bolje uslove za rast i razvoj djece i mladih. Edukacija je obuhvatila dvije teme: „Rad s djecom s poteškoćama u rastu i razvoju“ i „Pristup iz prakse“.

4.5.15. Istraživanje „Struktura i dinamika porodice“

U ovom izvještajnom periodu izvršene su sve pripremne radnje od izrade metodologije, definiranja problema, predmeta i svrhe istraživanja, do konačnog plana aktivnosti. S tim u vezi, završen je upitnik koji sadrži pitanja o socio-demografskim karakteristikama, procjenu funkcionalnosti porodice, kvalitete zajedničkog vremena porodice, kvalitete komunikacije, te porodičnih vrijednosti. Također, završen je šifrnik i baza za unos podataka. Obzirom da je planirano istraživanje podrazumijevalo uključenost većeg broja ljudi kao i druge organizaciono-tehničke resurse, te da je broj stručnih saradnika Odjeljenja za razvojno-istraživačke poslove i socijalne inovacije koji su u periodu 2019. godine realizirali programske i van programske aktivnosti, od pet (dvije saradnice na porodiljskom odsustvu) sveden na 3 stručna saradnika nismo bili u mogućnosti realizirati planirano istraživanje zbog nedostatka ljudskih i drugih potrebnih resursa.

V KAPITALNI PROJEKTI

Izgradnja poslovnog objekta KJU „Porodično savjetovalište“

Lokacija objekta nalazi se u Općini Novo Sarajevo, u ulici Bihaćka.

Procijenjena vrijednost objekta iznosi cca 2.210.000,00 KM.

Objekat je namijenjen za obavljanje djelatnosti Kantonalne javne ustanove “Porodično savjetovalište”.

Izgradnja objekta počela je dana 18.06.2015. godine. Nakon izgradnje I faze objekta koja je podrazumijevala kompletnu betonsku konstrukciju, započeta je i naredna faza izgradnje koja uključuje izvođenje svih građevinsko-zanatskih i instalaterskih radova na objektu.

Do kraja 2019. godine na objektu su završeni skoro svi radovi, i započelo se sa testiranjem unutrašnjih sistema.

Izgradnju zgrade finansira Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo, implementator projekta je Zavod za izgradnju Kantona Sarajevo.

VI OCJENA STANJA I POSTIGNUTIH REZULTATA

KJU „Porodično savjetovalište“ u izvještajnoj godini ostvarila je značajne rezultate u svim domenima svog djelovanja.

Korisnicima savjetodavno-terapeutskog tretmana pruženo je ukupno **5882** usluga. Usluge savjetodavno-terapeutskog tretmana pruženo je za ukupno **803** korisnika, a tretman je završen sa **510** korisnika.

U okviru savjetodavno-terapeutskog procesa pruženo je **1744** usluga **terapijskog rada** i **1852** usluga **savjetovališnog rada**.

Što se tiče ocjene korisnosti tretmana, korisnici, sa kojima je savjetodavno-terapeutski tretman završen tokom 2018. godine, ocijenili su njegovu korisnost ocjenom **4,8** (na skali od 1 do 5). Od ukupnog broja korisnika, koji su dobili uslugu savjetodavno-terapeutskog tretmana tokom izvještajnog perioda, njih **93%** je procijenilo da je došlo do promjene njihovog ponašanja tokom tretmana, dok **94,6%** korisnika smatra da je u toku tretmana došlo do promjene načina na koji se nose sa problemom koji je bio u fokusu terapijskog rada.

Kada su u pitanju preventivne aktivnosti, realizirane u funkciji harmoniziranja porodičnih odnosa i sprječavanja nastanka i suzbijanja sociopsiholoških problema i poteškoća, istima je obuhvaćen **3562** korisnik. Realizovano je ukupno **218** radionica.

VII PROGRAMSKA ORIJENTACIJA ZA NAREDNI PERIOD

U svrhu održavanja kvalitete i pružanja psihosocijalnih usluga porodičnim i drugim socijalnim sistemima u Kantonu Sarajevo, KJU „Porodično savjetovalište“ će:

- pratiti potrebe korisnika u zajednici i u skladu sa istim inovirati pružene usluge uz stalno održavanje kvaliteta usluga, te nastojati povećati obim pruženih usluga kroz popunjavanje stručnog kadra;
- će pratiti mjerenje kvaliteta pruženih usluga odgovarajućim internim procedurama;
- će podizati kvalitete usluga svog stručnog kadra osmišljenim programima edukacije i intenziviranjem supervizijskih susreta.

Na planu izgradnje specifične i prepoznatljive uloge Savjetovališta u sistemu socijalne zaštite Ustanova će raditi na zagovaranju donošenja novih zakonskih rješenja, a u cilju poboljšanja psihosocijalnih usluga i funkcionalnosti porodice. Također, planirano je da se radi na podizanju svijesti javnosti, kroz promotivno-propagandne aktivnosti Ustanove, te različite oblike manifestacija.

KJU „Porodično savjetovalište“ će saradivati sa institucijama i organizacijama kroz stručnu i profesionalnu pomoć i saradnju sa institucijama, ustanovama i organizacijama u skladu sa zajedničkim potrebama kroz sljedeće korake: mapiranje organizacija i institucija koje rade sa porodicom i njenim članovima, organizovanje radnih sastanaka, izrada dokumenata o saradnji i dr.

VIII PREGLED UNUTRAŠNJE ORGANIZACIJE, KADROVSKE I MATERIJALNE OSPOBLJENOSTI

Pravilnikom o radu KJU „Porodično savjetovalište“ sistematizirano je ukupno **32 izvršioca (27 VSS, 4 SSS i 1 NK)** raspoređena u četiri organizacione jedinice, i to:

1. Odjeljenje za savjetodavno-terapeutski rad - 14 izvršilaca;
2. Odjeljenje za razvojno-istraživačke poslove i socijalne inovacije -8 izvršilaca;
3. Odjeljenje za strateško planiranje, promociju i odnose sa javnošću - 4 izvršioca i
4. Odjeljenje za pravne, finansijske i opće poslove - 6 izvršilaca.

Zaključno sa 31.12.2019.godine popunjeno je ukupno **24 radnih mjesta** u organizacionoj strukturi Porodičnog savjetovališta i to:

- Direktorica po mandatu;
- u Odjeljenju za savjetodavno-terapeutski rad ukupno **6 radnih mjesta** i to: šef Odjeljenja, 3 stručna savjetnika i 2 stručna saradnika;
- u Odjeljenju za razvojno – istraživačke poslove i socijalne inovacije popunjeno je ukupno **5 radnih mjesta** i to: Stručni savjetnik, 2 viša stručna saradnika i 2 stručna saradnika;
- u Odjeljenju za strateško planiranje, promociju i odnose sa javnošću popunjena su **2 radna mjesta** i to: 1 stručni savjetnik i 1 referent;
- u Odjeljenju za pravne, finansijske i opće poslove ukupno **6 radnih mjesta** i to: šef Odjeljenja, stručni saradnik za pravne, opće i kadrovske poslove, viši referent za finansije, tehnički sekretar, vozač putničkog vozila - domar i kurir - spremačica.
- Pored naprijed navedenog sa 31.12.2019.godine u Ustanovi su u radnom odnosu i 4 pripravnika.

Što se tiče zastupljene spolne strukture uposlenih u KJU „Porodično savjetovalište“, u radnom odnosu se na dan 31.12.2019.godine nalazilo 7 muškaraca i 13 žena.

Na stručnim poslovima, u smislu bazične djelatnosti kojom se bavi Ustanova, zastupljene su sljedeće profesije: dipl. socijalni radnik, dipl. psiholog, prof. pedagogije, prof. pedagogije i psihologije, prof. filozofije i sociologije i prof/mr sociologije.

Osim znanja iz bazičnih profesija, znatan broj zaposlenika posjeduje i certificirana znanja, vještine i tehnike psihoterapijskog odnosno savjetovanišnog rada.

Što se tiče materijalne osposobljenosti za obavljanje djelatnosti, i dalje se ističe za prioritarno rješavanje problema radnog prostora u kojem Ustanova obavlja djelatnost, budući da se radi o prostoru od cca 200 m², neadekvatnom za ovu vrstu poslova koji se obavljaju, a troškovi zakupa ovog prostora budući da je iznajmljen, iznose 24.000,00 KM na godišnjem nivou.

IX NAČIN OSTVARIVANJA SARADNJE U MREŽI

KJU „Porodično savjetovanište“ je i 2019. godinu obilježilo intenzivnom saradnjom sa drugim organizacijama i institucijama na području Kantona Sarajevo. Konkretni aktivnosti detaljno su prikazane pod tačkom 3.6. Izvještaja.

Sarajevo, 23.03.2020. godine
Broj: 01-35-1-237/20

DIREKTORICA

Senada Bosno